

4. TANULMÁNY

BABILON, VÁD ALÁ HELYZVE A LEGFELSŐBB TÖRVÉNYSZÉK ELŐTT

BABILON - A KERESZTÉNYSÉG - POLGÁRI, TÁRSADALMI ÉS EGYHÁZI ERŐI JELENLEG MEGMÉRETTETNEK – A POLGÁRI HATALOMMAL SZEMBENI VÁD – A TÁRSADALMI RENDSZERREL SZEMBENI VÁD – AZ EGYHÁZI HATALOM ELLENI VÁD – ÉPPEN MOST, AZ ÖRÖMÜNNEPÜK KÖZEPETTE, A BUKÁSÁT *JELZŐ* KÉZÍRÁS MEGJELENT, ÉS KIVEHETŐEN OLVASHATÓ, HABÁR A PRÓBA MÉG NEM VÉGZÖDÖTT BE.

„A hatalmas Isten, az ÚR szól, és hívja a földet napkeltétől napnyugatig. ... Hívja az egeket odafent [a kormányzó hatalmakat], és a földet [a néptömegeket], hogy megítélje az Ő [állítólagos] népét [a kereszténységet]. ...

Hallgass, népem, hadd szóljak! Te, Izrael [névleges szellemi Izrael – kereszténység, vagyis Babilon], hadd tegyek bizonyosságot *ellened /ang./* ... A gonosznak pedig ezt mondja az Isten: ‘Miért beszélsz te parancsolataimról, és miért veszed szádra szövetségemet? Hiszen te gyűlölöd a fenytést, és hátad mögé veted rendelkezéseimet. Ha tolvajt látsz, mellé adod magad, és a paráznákkal tartasz. A szád gonoszságot áraszt, és nyelved csalárdságot sző. Leülsz, és testvéred ellen beszélsz, anyád fiát [az igazi szenteket, a búza-osztályt] is szidalmazod. Ezeket teszed, és mivel Én hallgattam, azt gondoltad, hogy olyan vagyok, mint te. Pedig **perbe szállok veled, és mindezt felhozom ellened.**

Értsétek meg ezt ti, akik elfeledkeztek Istenről, különben megszagatlak menthetetlenül.” – 50 Zsoltár: 1, 4, 7, 16-22.

A tudás minden téren való, nagy növekedésének logikus következményeként, mely gondviselészerűen meg van adva a Krisztus Ezeréves uralmának „előkészületi napján” – a kereszténység, Babilon, polgári és egyházi hatalmai most az egész világ szemeláttára megmértetnek az Igazságszolgáltatás mérlegében. Az ítélet órája eljött, a Bíró az ítélszéken ül; a tanúk – a köznép – jelen vannak, és a próbának e szakaszában a „hatalmak, melyek vannak”, hallhatják a vádakát, és azután a maguk védelmében beszélhetnek. Ügyeiket nyílt perben vizsgálják, és az egész világ lázas érdeklődéssel követi.

Ennek a vizsgálatnak nem az a célja, hogy meggyőzze a nagy Bírót e hatalmak jelenlegi helyzetéről, mivel tudjuk, hogy ítéletüket már a „biztos prófétai beszéd” megjövendölte, és már olvasható a dőzsölő terem falán a titokzatos, de végzetes kéz írása: „MENE, MENE, TEKEL, UFARSIN!”. A jelenlegi ítélezés, amely magába foglalja a helyes és a téves tanítások és hatalmasságok stb. tárgyalását, mindenki számára megmutatja Babilon valódi jellemét, úgy hogy, habár az embereket sokáig el is hitette hiú állításai által, végül is az ítélezés alatt teljesen felismerik Istennek igazságosságát a *Babilon* végső megbuktatásában. Ebben a kivizsgálásban a felsőrendű szentség és isteni hatalom igényét és a világ kormányzására való, állítólagos küldetését, ugyanúgy, mint a sok szörnyűséges és ellentmondásos hitelvi állítását, mind kétségbe fogják vonni.

A polgári és egyházi hatalmak – a képviselőik: a kormányzók és egyházi előjárók által – egy nyilvánvaló szégyennel és zavarral igyekeznek védekezni a tanúk sokasága előtt. A történelem folyamán soha sem létezett ilyen állapot. Soha sem voltak az egyházi vezetők, az államférfiak és a polgári hatalmak ennyire kivizsgálva, kihallgatva és bírálva, mint most a nyilvános ítélezés során, melyben az ő nagy zavartságukra az ÚR Szellemé működik, mely szíveket vizsgál.

Azon igyekezetük ellenére, hogy elkerüljék a vizsgálatot, és ezen idők szellemének keresztkérdéseit, kénytelenek elszenvedni azt, és a vizsgálat halad tovább.

BABILON MEGMÉRETTETIK A MÉRLEGEN

Míg az emberek sokasága merészen kihívja a kereszténység polgári és egyházi hatalmait, hogy bebizonyítsák azt az állításukat, miszerint a kormányzásra **isteni** felhatalmazásuk van, ők sem és a hatalmon lévők sem értik, hogy Isten megadta, jobban mondvá megengedte*, hogy olyan kormányzók legyenek hatalmon amilyeneket az emberiség képes választani, vagy eltérni akár jók, akár rosszak, míg a „Pogányok Ideje” lejár. *Azt sem értik*, hogy amíg ez az idő tart, Isten megengedte jórészt, hogy a világ a saját ügyeit intézze, és hogy a maga útján járjon az önkormányzásban, avégből hogy így téve, minden ember megtanulhassa, hogy bukott állapotukban képtelenek az önkormányzásra, és hogy nem érdemes megpróbálni független lenni akár Istentől és akár egymástól. – Róma 13: 1.

Az uralkodók és a világ uralkodó osztályai nem látván ezeket, viszont felfogva lehetőségeiket és előnyökhöz jutva a kevésbé szerencsésebb néptömegekkel szemben, azoknak akár tudatos, akár tudatlan engedélyével, vagy türelmével, sokáig megmaradtak a hatalomban és azon igyekeztek, hogy az írástudatlan tömeg nyakába varrják azt a képtelen elméletet, miszerint isteni megbízásuk és „a királyoknak Istentől származó joguk” van az uralkodásra – polgári és egyházi *téren*. Avégett, hogy fenntartsák ezt a tant, amely politikájuknak annyira megfelelt, évszázadokon át táplálták, és terjesztették a babonáságot, és tudatlanságban tartották a tömegeket.

Csak az egészen közelmúltban vált az ismeret és az oktatás általánossá. Ez is csak a gondviselészerű körülmények

*

nyomására valósult meg, és nem a királyok meg a klérus erőfeszítései által. Ennek elősegítésében fő tényezők a nyomda és a gőzmeghajtású szállítási lehetőségek voltak. Ezen isteni közbelépés előtt az emberek tömegei nagymértékben el voltak szigetelve egymástól, és a saját tapasztalataikon kívül sok ismerethez nem juthattak. De ezek az eszközök csodálatosan megnövelték az utazást, a társadalmi, és üzleti kapcsolatokat úgy, hogy minden embernek, bármely társadalmi beosztása és rangja legyen is, hasznára lehetnek világszerte mások tapasztalatai.

Most e nagyközönség olvasóközönséggé, utazóközönséggé és gondolkodóközönséggé vált; ez meg hamarosan elégedetlen és lármázó közönséggé válik, melyben kevés tisztelet marad a királyok és a hatalmasok iránt, akik a dolgok régi rendjét fenntartják, ami alatt most ők nyugtalanul dühöngnek. Csupán háromszázötven évvel ezelőtt az angol parlament elfogadott egy rendeletet, mely lehetővé tette, hogy soraiba fogadjon írástudatlan tagokat is a következő szavakkal: „bármely lordnak, vagy lordoknak, főnemesnek, vagy brit főrendbelinek helye és szava lehet a parlamentben, kérésére, vagy kérelmére igényelheti e törvény adta előnyöket, **még ha nem is tud olvasni.**” A huszonhat báró közül csak három írta alá saját nevével az alkotmányt, míg a többi huszonhárom csak kézjegyét tette rá.

Az orosz belügyminiszter látván, hogy a nép általános felvilágosodása arra vezet, hogy a kormányzó hatalmat elítéljék, és hogy ez nem kedvez a stabilitásuknak, azt a javaslatot tette, hogy a nihilizmus növekedésének meggátolására akadályozzák meg a szegényebb osztályok tagjai számára a felsőoktatást. 1887-ben ő egy rendeletet adott ki, melyből itt egy kivonatot közlünk: „A gimnáziumok, a főiskolák, és az egyetemek ezentúl el kell utasítsák, hogy tanítványokat vegyenek fel a szolgák, parasztok, kiskereskedők, farmerek és más hasonló életkörülményekkel

rendelkezők közül, akiknek leszármazottai nem kellene felemelkedjenek abból a rétegből, amelyhez tartoznak és nem kellene megengedni, hogy, amint a hosszú tapasztalat igazolja, ... sorsukkal elégedetlenné váljanak, és ingerültekké a létező társadalmi helyzet elkerülhetetlen egyenlőtlenségei miatt.”

De már túl késő van arra, hogy ez a politika sikeres legyen még akár Oroszországban is. Ez volt az a politika, amelyet a pápaság folytatott hatalmának napjaiban, de amelyről már ez a ravasz intézmény is felismeri, hogy tévedés lenne, és hogy biztosan visszavágna annak a hatalomnak, amely evvel próbálkozna. Világosság támadt a tömegek elméjében, és nem lehet visszakergetni őket a hajdani sötétségükbe. Az ismeret fokozatos növekedésével a kormányzás köztársasági formáját követelték, és a monarchikus formák is szükségszerűen sokat alakultak az *előbbieik* példájára, meg a nép követelésének nyomására.

Az új nap hajnali fényében az emberek kezdik látni, hogy a hamis állítások védelme alatt, melyeket a nép a hajdani tudatlanságában fenntartott, a vezető osztályok önzően áruba bocsátották az emberiség többségének természetes jogait és előnyeit. E hatóságok igényeit tekintve és mérlegelve, az emberek gyorsan levonják következtetéseiket a nyomorult és szegényes magyarázkodások ellenére. Viszont, mivel nem hajtják őket sem a vezető osztályokénál emelkedettebb, az igazságra és igazságosságra vonatkozó elvek, a tömegeknek ítélete is ugyanolyan távol áll a helyestől a kérdések ellenkező oldalán. Egyre gyorsabbak minden törvény és rend mellőzésében ahelyett, hogy higgadtan és szenvedély nélkül figyelembe vegyék az igazság követelményeit minden oldalon az Isten Igéjének fényében.

Mialatt Babilon, a kereszténység – a társadalom jelenlegi szervezete és rendje, ahogy azokat az államférfiak és az egyházfők képviselik – jelenleg a közvélemény mérlegében megmérettetik, a sok szörnyűséges állításai alaptalanoknak és

képteleneknek tűnnek fel. Már túlsúlyban vannak az ellene szóló kemény vádak: az önzés, és az hogy nem alkalmazkodtak Krisztus aranszabályához az Ő nevét és tekintélyét igényelve. A mérlegkar oly magasra emelkedett, hogy a tömegeknek már most elfogyott a türelmük további bizonyítékokat hallani a Babilon valóban antikrisztusi jelleméről.

Képviselői felhívást intéznek a világhoz, hogy figyeljék meg királyságainak dicsőségét, fegyverzetének fölényét, városainak és palotáinak tündöklését, vallási és politikai intézményeinek erejét és értékét. Arra törekednek, hogy felébresszék a régi idők szellemét a szűkérdékű hazafiasságot és a babonáságot, amelyek régebb az embereket arra készítették, hogy a hatalom és a tekintély előtt szolgáljanak, és áhítattal hajlongjanak és telitüdből kiáltsák: „Éljen a király!” – és tiszteletteljesen hódoljanak olyan személyeknek, akik azt állították, hogy Istennek helytartói.

De ezek a napok lejártak, az előző tudatlanság és babonáság maradékai is hamarosan eltűnnek együtt a szűkérdékű hazafiasság, és a vak, vallásos hódolat érzelmeivel, helyettük függetlenséget, gyanakvást és megvetést találunk, melyek nemsokára egy világméretű viszályhoz, anarchiához, vezetnek. A népek, *mint* a különböző államok hajóinak *legénységei*, dühödten fenyegetik a kapitányokat és a kormányosokat, és olykor majdnem fellázadnak. Ők azt állítják, hogy a jelenleg hatalmon lévők politikája a jövő rabszolgapiacára csalogatja őket, áruba bocsátja természetes jogaikat, és őseik rabszolgasorsára juttatja őket. Sokan növekvő hévvel követelik a jelenlegi kapitányok és kormányosok eltávolítását, és hogy az *állam*-hajókat sodródni hagyják, míg ők egymás között az uralomért harcolnak. De e vad és veszélyes zendüléssel szembehelyezkednek a kapitányok és kormányosok, a királyok és államférfiak, versengve, hogy fenntartsák hatalmi helyzetüket és mindvégig azt kiáltozva a népnek: „El a kezekkel! Zátonyra futtatjátok a hajót!” Azután a vallásoktatók lépnek elő engedelmességre intve a népet, és arra törekedve,

hogy kihangsúlyozzák saját hatalmukat és tekintélyüket, mint ami Istentől származna, összejátszanak a polgári hatalommal, hogy féken tartsák a népet. De ugyanakkor kezdik felismerni, hogy hatalmuk elmúlt, és keresgélnek annak szerét, hogy miként erősítsék meg azt. Így egymás közötti egyesülésről és együttműködésről beszélnek és halljuk, ahogy rábeszélnek az államot, hogy tartalékaiból több támogatást nyújtson nekik, cserében ígervén, hogy támogatják a polgári intézményeket (fogyóban lévő) erejükkel. De mindvégig alakulóban van a vihar és mialatt a néptömegek, melyek képtelenek felfogni a veszélyt, folytatják a követelözést, azoknak viszont, akik a hajók kormányánál vannak, szívük elhal a félelem miatt, látván már azt, ami biztosan be kell következzen.

Különösen az egyházi hatalmak érzik, hogy rájuk hárul az, hogy sorra bemutassák elszámolásukat, hogy a lehető legjobb látszatot keltsék; ekképpen, hogyha lehetséges, megfékezzék a közvélemény ellenük hangolódott, forradalmi áramlatát. De, míg azt próbálgatják, hogy hatalmuk elmúlt évszázadainak csekély jó eredményei miatt mentegessék magukat, amely által csak növelik a zavarodottságukat és tanácstalanságukat, felhívják mások figyelmét az ügy valódi helyzetére. Ilyen magyarázkodások rendszeresen jelennek meg a világi, vagy vallásos sajtó hasábjain. Ezekkel éles ellentétben áll a világ merész bírálata a kereszténységnek úgy a vallási, mint a polgári hatalmaival szemben. Íme, mintaként néhány kivonat a sajtóból:

A VILÁG VÁDIRATA A POLGÁRI HATALOMRÓL

„Az emberiség összes, különös hite közül nincs különösebb, mint az, amely azt állítja, hogy a Mindenható Isten figyelmesen kiválasztja a fajtánk egy pár legmindennapibb egyénét, gyakran betegeseket, ostobákat, erkölcsteleneket, hogy uralkodjanak nagy közösségek fölött, az Ő különleges oltalma alatt, mint az Ő földi helytartói.” – **New York Evening Post.**

Egy másik folyóiratban egy pár évvel ezelőtt – „Egy rakás szerencsétlen király” – rovatcím alatt a következő állt: –

„Állítólag a valóság némely jelei arra mutatnak, hogy Milán, Szerbia királya, elmebeteg, Würtemberg királya részben holdkóros. Bajorország utolsó királya öngyilkosságot követett el őrültségében és ennek az országnak jelenlegi vezetője egy idióta. Az orosz cár ezt a tisztséget azért viseli, mert testvérét, a természetes örökösét, szellemileg beszámíthatatlannak találták, a jelenlegi cárt is koronázása óta búskomorság gyötri, és segítségére német és francia elmeorvosokat hívtak. Spanyolország királya görvélykorban szenved és valószínűleg nem éri el a felnőttkort. Németország császáranak fülében egy gyógyíthatatlan kelés van, mely végül az agyára fog menni. Dánia királya a következő fél tucat dinasztíának romlott vért hagyott örökségül. A török szultán is búskomorságban szenved. Európában nem létezik egy trón sem, ahol az atyák bűnei ne hullottak volna látható módon gyermekeikre, és egy vagy két nemzedéken túl nem lesz több Bourbon, Habsburg, Romanov, vagy Guelph a világ kormányzására és zaklatására. Ennek a fajta kékvérnek nem lesz dicsősége az 1900-as években. Megszűnnek a jövő számára.”

Egy másik napilap az *angol* királyság költségeit mutatja be:–

„Victoria királynő, a trónralépésekor kötött megállapodás alapján, évente 385.000 fontsterlinget kap avval a lehetőséggel, hogy egy új nyugdíjat is biztosítanak (...), mely évi 19.871 font összeggel egyenlő. Ez 404.871 font összegre rúg, mely csupán csak a királynőt illeti. Ebből az összegből 60.000 font a királynő magánpénztárát képezi, egyszóval ez az ő zsebpénze. A lancasteri hercegség, mely a korona igazgatása alatt maradt, további 50.000 fonttal járul ehhez, ami által a királynő költőpénze 110.000 fontra emelkedik. (...) Amikor közhírré teszik azt, hogy a királynő jótékony célokra egy 50-, vagy 100 font értékű ajándékot ad, azt nem a költőpénzből, hanem egy külön erre szánt, évi 13.200 font összegből származik. (...)

(...)*

Among the appointments in the royal household are 20 classed as political, with total salaries of #21,582 a year, the rule being that one man draws the salary and another does the work. The medical department includes 25 persons, from physicians extraordinary to chemists and druggists, all to keep the royal body in good health, while 36 chaplains in ordinary and 9 priests in ordinary minister to the royal soul. The Lord Chamberlain's department includes a wearisome list of offices, among which, all jumbled up with the examiner of plays, the poet laureate and the surveyor of pictures, are the bargemaster, the keeper of the swans, and the keeper of the jewels in the Tower. The most curious office under the head of the Royal Hunt is that of hereditary grand falconer, held by the duke of St. Albans at a salary of #1,200 a year. Probably the Duke does not know the difference between a falcon and a penquin, and never intends to find out. Since her accession Queen Victoria has abolished many useless offices, thereby making a considerable saving, all of which goes into her capacious privy purse.

"Having thus generously provided for the queen, the British nation had to give her husband something. Prince Albert received #30,000 a year by special vote, besides #6,000 a year as field marshal, #2,933 a year as Colonel of two regiments, #1,120 a year as Governor of Windsor Castle, and #1,500 as Ranger of Windsor and the Home Parks. Altogether the Queen's husband cost the nation #790,000 during his 21 years of married life, and begat a large family to be quartered on the nation. Next comes the Empress Augusta of Germany, who draws #8,000 a year, besides having a dowry of #40,000 and #5,000 for wedding preparations. But this liberal allowance is not enough to pay her fare to England to see her mother, for on every such occasion #40 is paid for her passage. When the Prince of Wales attained his majority he received a little matter of #601,721 as a birthday gift, this being the amount of the accumulated revenues of the Duchy of Cornwall up to that period. Since that time he has received an average of #61,232 a year from the Duchy. The nation has also spent #44,651 on repairs to Marlborough House, the Prince's town residence, since 1871; pays him #1,350 a year as Colonel of the Tenth Hussars; gave him #23,450 to pay his marriage expenses; allows his wife #10,000 a year, and gave him #60,000 for spending money on his visit to India in 1875. Altogether he has

* */Továbbiakban hosszasan és részletesen sorolja az angol királyi ház kiadásait. Ebből a leírásból 3 oldalnyi hiányzik ebben a fordításban. – f.m./*

drawn #2,452,200 (over \$12,000,000) from John Bull's pocketbook up to ten years ago and has been drawing regularly ever since.

"Now for the younger sons and daughters. Princess Alice received #30,000 on her marriage in 1862, and an annuity of #6,000 until her death in 1878. The Duke of Edinburgh was granted #15,000 a year on coming of age in 1866, and an additional #10,000 a year on his marriage in 1874, besides #6,883 for wedding expenses and repairs to his house. This is what he gets for doing nothing but being a Prince. By work as a captain, and lately as an admiral in the navy, he has earned #15,000. Princess Helena, on her marriage to Prince Christian, of Schleswig-Holstein, in 1866, received a dowry of #30,000 and a grant of #7,000 a year for life, while her husband receives #500 a year as Ranger of Windsor Home Park. The Princess Louisa received the same favors as her sister Helena. The Duke of Connaught began life in 1871 with #15,000 a year from the nation and this was increased to #25,000 on his marriage, in 1879. He now holds the command of the Bombay army, with #6,600 a year and valuable perquisites. The Duke of Albany was granted #15,000 a year in 1874, the amount being increased to #25,000 on his marriage in 1882, and his widow receives #6,000 a year. The ill-fated Duke was the genius of the family; and, if he had been an ordinary citizen with average opportunities, could have earned a comfortable living as a barrister, for he was an orator. The Princess Beatrice on her marriage received the usual dowry of #30,000 and an annuity of #6,000. Thus the nation, from the Queen's accession up to the end of 1886, had paid #4,766,083 for the luxury of a Prince Consort, five Princesses, and four Princes, leaving out of account special pocket fares, rent-free residences and exemption from taxes.

"But this is not all. The nation has not only to support the Queen's descendants but her cousins and uncles and aunts. I will only record the amounts these royal pensioners have received since 1837. Leopold I., King of the Belgians, simply because he married the Queen's aunt, received #50,000 a year until his death, in 1865, a total of #1,400,000 during the present reign.

However, he had some sense of decency, for when he became the King of the Belgians in 1834, he had his pension paid over to trustees, stipulating only for annuities to his servants and the keeping up of Claremont House, and when he died the whole amount was repaid into the Exchequer. Not so the King of Hanover, an uncle of the Queen. He took all he could get, which, from 1837 to 1851 amounted at #21,000 a year to #294,000. Queen Adelaide, widow of William IV., drew #100,000 a year for 12 years, or #1,200,000 in all. The Queen's mother the Duchess of Kent, received #30,000 a year from her daughter's accession to her death, a total of #720,000. The Duke of Sussex, another uncle, received #18,000 a year for six years, a total of #108,000. The Duke of Cambridge, uncle No. 7, absorbed #24,000 a year, or #312,000 in all, while his widow, who still lives, has received #6,000 a year since his death, or #222,000 in all. simply because he married the Queen's aunt, received #50,000 a year until his death, in 1865, a total of #1,400,000 during the present reign. However, he had some sense of decency, for when he became the King of the Belgians in 1834, he had his pension paid over to trustees, stipulating only for annuities to his servants and the keeping up of Claremont House, and when he died the whole amount was repaid into the Exchequer. Not so the King of Hanover, an uncle of the Queen. He took all he could get, which, from 1837 to 1851 amounted at #21,000 a year to #294,000. Queen Adelaide, widow of William IV., drew #100,000 a year for 12 years, or #1,200,000 in all. The Queen's mother the Duchess of Kent, received #30,000 a year from her daughter's accession to her death, a total of #720,000. The Duke of Sussex, another uncle, received #18,000 a year for six years, a total of #108,000. The Duke of Cambridge, uncle No. 7, absorbed #24,000 a year, or #312,000 in all, while his widow, who still lives, has received #6,000 a year since his death, or #222,000 in all.

"Besides the amounts given in the Queen's Civil List, the original cost and the cost of maintenance of the four royal yachts is included in the navy estimates, although legitimately part of the expense of royalty. The original cost was #275,528, and the total cost of maintenance and pay, of allowances and victualling of the crew for ten years was #346,560, a total of #622,088 for this single item.

(...)

Összefoglalva: *Victoria* királynő számos nagybácsijának, nagynénijének és unokatestvérének fenntartására szánt kiadások 4.357.124 font (sterling); férje, fiai és leányai számára 4.766.083 font; maga részére és a háztartására 19.838.679 font; jachtjaira meg 622.088 font. Ez összesen 29.583.974 font [ez közel százötvenmillió dollár], melyet a brit nemzet fizetett a monarchia fenntartására jelenlegi uralkodása idején [1888-as évre]. Ez a játék megéri a fáradságot? Ez egy meglehetősen borsos összeg a stabilitásra, mert ez azt jelentette, hogy a népet erején felül megterhelték az adózás útján, csak azért, hogy fenntartsanak egy csomó tétlen személyt, akik több jót tettek volna országuknak, ha megdolgoznának a keresetért.”

Az orosz cár látványos megkoronázása a királyi pazarlás jellemző példája; mint minden királyi pompafitogtatás, annak érdekében történik, hogy lenyűgözzék az embertömegeket azáltal, hogy vezetőik méltóságban és dicsőségben magasan fölöttük állnak, és hogy jár nekik a leghitványabb, szolgálalkú engedelmesség. Azt mondják, hogy ez a királyi színjáték ez alkalommal 25.000.000 \$-ba került.

Evvel a pazarlással kapcsolatosan, ellentétben avval a nagy nyomorral, melyben a parasztok milliói élnek, kiknek nyomoráról az egész világ tudomást szerzett az 1893-as nagy éhség idején, a „**The Spectator**”, angol folyóirat megjegyzéseiből alább egy kivonatot közlünk:

„Nehéz undor nélkül olvasni az oroszországi fényűző koronázás előkészületeit, amely úgy hat, mint bíborselymen az aranyírás, főleg, ha ugyanakkor az örmények lemészárlásának leírását is olvassuk, akiktől az oroszok megtagadták a védelmet, annak ellenére, hogy hatalmukban lett volna. Egy kis megerőltetéssel felidézhetjük azt a bámulatos moszkvai színtért, architektúrájával, csillogó kupoláival, utcáin tele pompás európai egyenruhákkal és mégdíszesebb ázsiai viseletekkel.

Fehérbőrű hercegek vörösben, sárgabőrű hercegek kékben, barnabőrű hercegek aranybrokátban, távolkeleti törzsfőnökök *voltak jelen*; Kína diktátora és a japán tábornok *is ott volt*, aki előtt ez a diktátor hasra vágta magát, egymás mellett *voltak* az összes európai uralkodóház tagjaival és az összes ismert egyház képviselőivel, kivéve a mormonokat, *valamint* a cárnak alattvalói közül, minden népnek képviselői – becslésünk szerint mintegy nyolcvanan lehettek. Továbbá ott voltak a nyugati hadseregek képviselői is az egyenruhák nagy változatosságában végigvonulva a részben európai – részben ázsiai aláztos emberek milliói között, akiket rajongással tölt el földi uruk. Előre sejthetjük a végtelen tömeg morajlását, a nagyszámú szerzetesek kórusát, a díszlovéseket, melyek helységről helysére felhangzanak, hogy a világ teljes északi részén – Rigától Vladivosztokig – minden ember meghallja, hogy abban a pillanatban a cár a saját fejére helyezte a koronát. Az angol embernek ez olyan, mint egy Moor költeményt, pompás és ugyanakkor undorító. Vajon, nem vitték-e túlzásba a pompát? Vajon, ez nem inkább színpadias, mint élő? Nem bűn az a kiadás egy olyan birodalomban, mint Oroszország, ahol milliók szenvednek, csupán egy pompahajhászó hatás elérése érdekében? Ötmillió font egy szertartásra! Létezik-e olyan elv, mely elfogadhatóan jogossá tenne egy ilyenfajta kiadást? Ez nem egy Belsacár-féle pazarlás egy majdnem elmebajos büszkeség fitogtatására; a kincseknek egy olyfokú pazarlása, amilyenre csak a keleti királyok képesek, csak azért, hogy egy túlterhelt elmében a dicsőség izgalmát keltse? Semmi sem venné rá az angolokat egy ilyen összeg megszavazására egy ilyen célra, pedig Anglia legalább tízszer könnyebben megteheti ezt a költsékezést, mint Oroszország.

Mégis félok, hogy akik Oroszországot vezetik elég okosak ahhoz, hogy ez a mértéktelen energia és anyagi pazarlás számukra megfelelő módon megtérüljön. Ugyanis az a cél, hogy elmélyítsék az orosz benyomást, hogy a cár helyzete bizonyos fokig

természetfeletti, és tartalékai oly mértékben kiapadhatatlanok, mint amilyen korlátlan hatalommal rendelkezik. *Azt a látszatot kell kelteni*, hogy ő különös viszonyban áll az Istenséggel, és hogy megkoronázása egy oly ünnepélyes felszentelés és oly jelentőségteljes az emberiség számára, hogy ehhez képest semmi pompa, mely ezt kifejezi, nem túlzás, továbbá hogy ez a pillanatnyi békés csend, amely oly gondosan borult rá az északi világra, nem a fegyelemnek, hanem egy ezt megillető esemény várásának eredménye. Ekképpen a tömegeket felszólíthatják, hogy ezt megvetés nélkül csodálják. Az orosz vezetés hiszi, hogy az eredményt elérték, és a megkoronázás hatása a birodalomban egyenlő egy győzelem hatásával, amely ugyanannyi pénzbe kerülne, de annál több könnybe. Ők minden trónváltás alkalmával megismétlik a szertartást, ráadásul növekvő pompával, Oroszország pozíciója növekedésének megfelelően, melyet elképzelésük szerint a japánok visszavonulása, Kína engedelmissége, és a konstantinápolyi vezetés behódolása igazol. Ők hiszik, hogy a koronázás növeli vezetői szerepét Európában úgy, hogy birodalmának nagyszerűsége, katonáinak sokasága, a civilizáció és a barbár erők tartalékainak birtoklása által beférkőzik Nyugat tudatába és növeli a létező tartózkodást attól, hogy szembeszálljanak a nagy Északi Hatalommal. Berlinben fokozottabban félnek egy inváziótól; Párizsban nagyobb az öröm, ha a szövetségre gondolnak; Londonban többet töprengenek, mint ahogy mindig töprengenek, hogy miként lehetne megakadályozni, vagy másfelé terelni az orosz „gleccser” előrehaladását. Állíthatja-e valaki, hogy ezek tévednek, vagy hogy az orosz diplomácia nem lesz egy év múlva még merészebb a nemzeti ünnep folytán (...)?

Ez félrevezető lehet, de biztosak vagyunk abban, hogy az ilyen jelenetek, melyeket ezen a koronázáson bemutattak, kockázatot képeznek a világ számára. Arra alkalmasak, hogy erkölcsileg megrontsák a leghatalmasabb emberüket. A jelenlegi cárról senki sem tud semmit, kivéve egy olyan

személyt, aki a legközelebbi kapcsolatba került vele, és aki azt mondja, hogy 'egy mély érzelmű ember', de ő több kell legyen, mint a tömegek, I. Sándor cár leszármazottjaként, aki aláírta a Tilsiti békét, aki napokon keresztül középpontja a koronázási jelenetnek, úgy imádhadják őt, mintha Ninivében uralkodott volna, és ez nem is egy álom; a királyok általában arról álmodnak, hogy uralkodjanak. Ez egy hatalmi mámor ...; egy olyan ember, akire mindenki figyel, és aki előtt minden herceg eltölpül, valóban megfontolt kell legyen, hogy egy pillanatig se higgye el magát arra gondolva, hogy ő az emberiség élén áll. Oroszország vezetői mégis úgy találhatják, hogy azáltal, hogy cárjaikat oly magasra emelték megerősítve a hűséget és elmélyítve az engedelmességet iránta, feloldhatták az önuralom erejét, mely az értelem fontos védelme."

Viszont tény az, hogy ezekből az úgynevezett keresztény királyságok vezetőiből teljesen hiányzik az igazi keresztényi érzelem és még az emberi együttérzés is; ezt bőven igazolja az a tény, hogy a királyság fenntartására és hiú pompára pazarolják vagyonukat és annak ellenére, hogy több millió katonával és modern katonai felszereléssel rendelkeznek, mozdulatlanul hallgatják a szerencsétlen, keresztény örmények segélykiáltásait, akiket ezrével kínoznak és mészárolnak le a törökök. Nyilvánvaló, hogy a bámulatos hadseregek nem emberséges célokat szolgálnak, hanem pusztán a világ politikai, és pénzügyi vezetőinek önző érdekeit; például: hogy területeiket növeljék, a kötvénytulajdonosok érdekeit védjék, és hogy gyilkos haragra lobbanva egymás torkának essenek mindig, amikor egy jó alkalom adódik arra, hogy a birodalmukat szélesítsék, vagy hogy a gazdagságukat növeljék.

Evvel a királyi pazarlással, amely bizonyos mértékben minden országban dominál, ahol királyi családokat tartanak fenn, éles ellentétben áll **az európai országok óriási adóssága.** „Az **Economiste Francoise**-ban M. Rene Stourm egy részletes leírást közölt Franciaország államadósságáról. Állítólag az

adósság tőkéje: 6.400.000.000 \$. (The most moderate estimates place it a few millions lower. M. Paul Leroy-Beaulieu figures it at \$6,343,573,630. The result of M. Stourm's computation is a total of \$5,900,800,000 with the qualification, however, that he has omitted \$432,000,000 of life annuities, which other economists have treated as part of the capital of the debt. The annual charge for interest and sinking fund, on the entire debt, including the life annuities, is \$258,167,083. Of the funded debt \$2,900,000,000 are perpetual 3 per cents, \$1,357,600,000 perpetual four and a half per cents, and \$967,906,200 redeemable bonds of various descriptions. Annuities to divers companies and corporations of 477,400,000, and \$200,000,000 of floating debt, make up the balance of M. Stourm's total.)

Ez a világ nemzetei között messze a legmagasabb teher. Ezután az Oroszország adóssága következik, amelyet kb. 3.605.600.000 \$-ra becsülnék, ezt követi Anglia 3.565.800.000. \$-ral; azután az Olaszorszáé 2.226.200.000 \$; Ausztriáé 1.857.600.000 \$ és Magyarorszáé 635.600.000 \$; Spanyolország tartozása 1.208.400.000 \$ és Poroszorszáé 962.800.000 \$. Ezek Mr. Stourm számai. Anglián és Poroszországon kívül egyik nemzetnek sincs akkora bevétele, amely biztosíthatná a költségvetés állandó egyensúlyát. Ezek közül Franciaország van a leginkább megterhelve, és neki volt a legnagyobb adósságnövekedése, ez a jövőre nézve egy veszélyt jelent számára.

Rene Stourm úr következtetésként így szól: ‘Tartózkodunk attól, hogy túl sokat időzzünk a lehangoló gondolatokon, amelyeket a munkánk eredménye kelt. Bárhogyan tekintjük ezt a 29 és fél milliárd *adósságot*, akár más ország adósságával, vagy a tíz-tizenkét évvel ezelőtti adósságunkkal összevetve, elképzelhetetlenül magasnak tűnik, mely meghaladja mindazt, amit bármely idők, bármely népe elérhetett. Az Eiffel Torony ennek az *adósságnak méltó jelképe*. Mi kimagaslunk adósságunkkal a szomszédjaink között és saját történelmünkhöz viszonyítva is,... ideje, hogy egy hazafias rémületet érezzünk országunk sorsa fölött.’”

The London Telegraph egy alkalommal az alábbi vázlatban egy nemzeti, pénzügyi elemzést közölt: –

„A szegénység, mint egy sötét és majdnem összefüggő felhő csüng Európa nemzetei fölött. Nehéz idők járnak majdnem minden hatalomra, de főleg a kis országokra nézve. Nehezen található egy nemzet ezen a földrészen, melynek mérlege ne egy lehangoló képet nyújtson, míg ezek közül több csupán egy csődbejelentés. Különböző államok anyagi helyzetének óvatos jelentései rámutatnak, hogy számos állampénztárban mennyire küzdenek az *egyensúlyért*; ez nem volt ennyire általános. A helyzet valóban majdnem egyetemes, mert ha a Kontinensen kívül tekintünk, egyrészt az Egyesült Államokban, másrészt Indiában és Japánban – szomszédjaikkal együtt – ugyanazt az uralkodó pénzügyi megszorítást érzik. ...

Az *Egyesült Államok* túl gazdag, hogy belehaljon súlyos pénzügyi betegségeibe. Anglia is deficittel kell szembenézzen a következő költségvetésben, és folyton *nagy*, valószínűleg gyógyíthatatlan, veszteségei vannak a szén örült üzlete miatt. Franciaországot sem könnyű vagyonbukottként elképzelni, oly gazdag a termőföldje és oly szorgalmas a népe, ennek ellenére az állami bevételek gyakran veszteségesek, az államadósság csillagászati méreteket öltött, a hadseregének és a haditengerészetének terhe szinte összeroppantja. Németország is elég szilárd és erős ahhoz, hogy csak ideiglenes pénzügyi nehézségekkel kelljen számoljon, ennek ellenére az utóbbi évben 25 millió font vesztesége volt, mely a nemzeti megtakarításnak közel felét jelenti. E veszteségnek nagy része a portugáliai, görögországi, dél-amerikai, mexikói, olaszországi és szerbiai részvényekbe való Német befektetéseknek tulajdonítható; míg őt is élesen érintették az ezüstpiaci zavarok. A fegyverrel őrzött békéje is nagy teherként nehezedik a népére. Megdöbbentő, hogy Ausztria-Magyarország áll a legjobban pénzügyileg. ...

(...) Olaszország példája egy olyan 'Nagyhatalomnak', melyet a nagysága juttatott majdnem koldusbotra. Évről évre

csökkenek az állami bevételek, és a kiadások növekednek. (...) Értékpapírai eladhatatlanok; óriási pénzkibocsátása az aranyat és az ezüstöt egy hihetetlen árra emelte; lakossága egy olyan nyomorba és reménytelenségbe van taszítva, melyet itt nem tudnak elképzelni, és amikor az új miniszterei egy friss adót találtak ki, egy véres felkelés tört ki.

Ami Oroszországot illeti a pénzügyi jelentéseiket sűrű homály fedi, hogy senki sem tud bizalommal beszélni azokról. Csupán a birodalom nagysága miatt tudják elkerülni a csődöt. A népből az utolsó csepp vért is kisajtották; még a leglelkiesmeretlenebb pénzügyminiszter sem mer fordítani egy felet az adóztatás csavarján.

Egy mérsékelt és hiteles, helybéli tekintély a következőket írta az Oroszországi állapotokról:

‘Minden kopejkát, amit a paraszt megkereshet, nem költheti ügyeinek rendezésére, mert az adóhátrálékára kell költse. ... Amit a parasztság adóképeben befizet, az majdnem az ország bruttójövedelmének háromnegyed része (...).’ A kormány látszólagos jó hitelét mesterséges eszközökkel tartják fenn. A pénzügyi szakértők megjósolták a birodalom társadalmi és pénzügyi összeroppanását. Ott is a fegyverek által fenntartott béke bénítja meg a kereskedelmet és a mezőgazdaságot. Portugália nem tartozik bele az áttekintésünkbe, habár az egykori híres királyság csődbe jutott, de a szerencsétlen helyzete nem a katonai becsvágnak, vagy lázas költségeknek tulajdonítható. Görögország azonban, habár jelentéktelen az államok sorában a 2 millió lakosával, ragyogó példáját mutatja annak a romlásnak, ahova a pénzügyi nagyzolások és fennhéjázó tervek juttatnak egy nemzetet. A ‘Nagy ötlet’ átok lett e kis Görögország számára és nemrégiben láttuk, amint arra kényszerült, hogy kihúzza magát az adósság visszafizetése alól becsstelen eljárás által, *de* csak részben lett felfüggesztve Európa tiltakozása *miatt*. Azt a pénzt, amit a hadseregére és a tengerészetére pazarolt ugyanúgy a tengerbe is

vethette volna. A politika nála egy betegséggé vált, megfertőzve legjobb képességű közéleti embereit. A köznép túlságosan képzett ahhoz, hogy dolgozzon, több az egyetemista, mint a kőműves; sem a kö zadósságot sem a magánadósságot nincs szándékukban kifizetni; egy ún. hadsereg és tengerészet felemészti készleteit; a bectelenség, mely elvvé vált a politikában; valamint az Oroszországgal kötött titkos tervek, melyek vagy több adósságot jelentenek, vagy egy korrupt és veszélyes üzletkötést – ezek jellemzik napjaink Görögországát.

Egész Európára jellemző, hogy a nép jóléte és a *pénzügyi* mérleg fájdalmasan hiányos. Ennek fő és nyilvánvaló oka a fegyverekkel fenntartott béke, mely rémálomként nehezedik Európára, és amely az egész földrészt egy állandó hadsereggé alakította. Nézzük csak Németországot! Az a komoly és józan birodalom! A hadseregre szánt költségvetése, mely 1880-ban 17.500.000 font volt, 1893-ra 28.500.000 fontra emelkedett. Az új védelmi törvény értelmében további, évi 3.000.000 font értékben növelik Németország *amúgy* is óriási mennyiségű védelmi fegyverzetét.

Franciaország ugyanilyen erőfeszítéseket tett, hogy hatalmas ellenlábasát utolérje. Szükségtelen kimutatni azt a rettenetes *terhet*, amit ezek a háborús biztosítások jelentenek az európai nép jelenlegi szorongásában. Ezek nem csak a jövedelemtől és a nyereségtől vonnak el nagy összegeket, melyeken puskaport meg löszert vásárolnak, és kaszárnyákat építenek, hanem még az ipartól is elvonja a férfierejüknek kezdetén lévő fiatal munkásokat, kik ugyanakkor a családjaiknak is hiányzanak éppen úgy, mint a népesség utánpótlása szempontjából. A világ eddig még nem talált ki egy jobb váltóbankot a nemzetközi csekkek számára, mint a háború hátborzongató és költséges templomát.”

De a nemzetek súlyos eladósodása és pénzügyi zavarai ellenére a megbízható statisztikusok szerint, Európa különböző

hadseregei és hadiflottái kiadásaira fordított költségvetés, a laktanyák fenntartása, a munkaerő ipari termeléstől való elvonása évente hozzávetőleg 1.500.000.000 \$-ra tehető. És még nem szóltunk semmit az utolsó évszázad 25 éve (1855-1880) háborúiban elveszett emberi életről, amit 2.188.000-re becsülnek és ez ráadásul leírhatatlan borzalmak között. Mennyire igaz Charles Dickens megjegyzése! –:

„Mi diadalittasan és heves bizonyossággal beszélünk egy ‘fenséges támadásról’, de milyen kevesen gondolnak e két fellengzős szónak ocsmány jelentésére. A ‘fenséges támadás’ a férfiaknak egy heves előrerohanása kemény lovakon, amelyeket teljes sebességgel futtatnak nekitámadva, letaposva és legyűrve a gyalogosan ellenálló ellenfelet. Az olvasó agya nem megy tovább, megelégedve avval a felvilágosítással, hogy ‘az ellenség vonalát megtörték’; de ez nem tölti ki a képet. Amikor a ‘pompás támadás’ elvégezte munkáját és elhaladt, olyan látvány marad utána, mint egy ijesztő vasúti baleset után. Egy teljes állomány törött gerinc, többől kicsavarodott karok, saját szuronyaikra felnyársalt emberek, tűzifaként darabokra törött lábak, almaként kettényílt koponyák (...) Ez húzódik meg egy ‘fenséges támadás’ mögött. Magától értetődően, ez következik abból, amikor ‘bajtársaink elegánsan rájuk lovagolnak’, és ‘remekül lesújtanak rájuk’.”

„Képzeljék el – mondja egy másik író – milliók gürcölnek egész Európa szerte, nap mint nap munkahelyükre igyekezve, kora reggeltől késő estig, megszakítás nélkül dolgozva, földművelésben, vagy gyári termelésben, kereskedésben, bányákban, kovácműhelyekben, kikötőkben, vasúton, (...). Nyersanyagot dolgoznak fel és a természet elemeit az emberi élet bőségére és kényelmére felhasználva, amely minden otthonnak elegendő lenne, és gondolják el a hatalom kezét, amint bele nyúl és minden évben elragad 600 milliót – amit oly nehéz munkával állítottak elő – és azt elnyele a feneketlen hadászati költségekkel.”

Harrisburg Telegram következő cikke ugyancsak idevág: –

„Európa ‘keresztény’ nemzeteinek sokba került bemutatni, hogy mit jelent számukra a ‘békeesség a földön és az emberekhez jóakarát’, vagyis sokba kerül, hogy készenlétben tartsák magukat arra, hogy egymást szétrobbantsák. A Berlinben közölt statisztikák kimutatják a nagyhatalmak katonai költségvetését az 1888, 1889 és 1890-es évekre; ezek kerekszámokban kifejezve a következők voltak: Franciaország 1.270.000.000 \$; Oroszország 813.000.000 \$; Nagy-Britannia 613.000.000 \$; Németország 607.000.000 \$; Ausztria-Magyarország 338.000.000 \$; Olaszország 313.500.000 \$. Ez a hat hatalom együttvéve 3.954.500.000 \$-t költött három év alatt katonai célokra. (...) E három évre szóló összeg jóval meghaladja Anglia nemzeti adósságát és elég nagy ahhoz, hogy háromszor is fedezze az Egyesült Államok tartozását, amely körül-belül 145.000.000 \$ leszámítva a nyugdíjakat; ha hozzáadjuk, akkor az összköltségeink 390.000.000 \$-ra emelkednek.

A francia és német statisztikusok becslése szerint 2.500.000 ember pusztult el az utóbbi harminc év háborúiban, mialatt e háborúk fenntartására nem kevesebbet, mint 13.000.000.000 \$-t költöttek. Dr. Engel, egy német statisztikus, a következő kimutatást közli az elmúlt harminc év háborúinak hozzávetőleges kiadásaival kapcsolatban: A Krimi háború 2.000.000.000 \$-ba került, az 1859-es Olaszországi háború 300.000.000 \$-ba – ; az 1864-es porosz-dán háború 35.000.000 \$ *kiadást jelentett*. Az /amerikai/ polgárháború Északnak 5.100.000.000 \$-t, míg Délnek 2.300.000.000 \$-t *vont el*. Az 1870-es német-francia háború 2.600.000.000 \$-ba került; *továbbá* az orosz-török háború 125.000.000 \$; a Dél Afrikai háború 8.770.000 \$, míg az Afrikai háború 13.250.000 \$; a szerb-bulgár háború 176.000.000 \$ *kiadást jelentettek*.

Mindezek szerfelett gyilkos háborúk voltak. A Krimi, melyben kevés csatát vívtak 750.000 lélek életébe került, ez

csak 50.000-el kevesebb, mint ahányat az Észak-déli polgárháborúban öltek meg; a mexikói és a kínai hadjárat 200.000.000 \$-ba és 85.000 emberéletbe került; az orosz-török háború 250.000 halottal és halálos sebesülttel végződött. 45.000 emberéletet követelt az 1859-es olaszországi háború is, és a Poroszország és Ausztria közötti háború is.”

Passy-nak, egy párizsi képviselőnek, címzett levelében John Bright, az Angol Parlament tagja, a következőket írta:

„Jelenleg Európa teljes tartalékait katonai kiadások nyelik el. A nép érdekeit feláldozták a külpolitika szánalmas és bűnös agyrémeire. A tömegek valós érdekeit lábbal tiporják a nemzeti dicsőség és becsület hamis fogalmainak hódolva. Akaratlanul is jár az eszemben, hogy Európa valami nagy, pusztító erejű, katasztrófa felé vonul. A katonai rendszert nem lehet a végtelenségig eltűrni és a lakosság kétségbeesésében lehetséges, hogy nemsokára elsöpri a királyságokat és az állítólagos államférfiakat, akik az ő nevükben kormányoznak.”

Ily módon a polgári hatalmak ítélete ellenük fordul. Ez nem csak a sajtóban fejeződik ki, hanem a nép is mindenütt hangosan nyilatkozik, és morajlik a létező hatalmak ellen. A nyugalanság általános és évente egyre veszélyesebbé válik.

A VILÁG VÁDIRATA A JELENLEGI TÁRSADALMI RENDSZER ELLEN

A kereszténység társadalmi rendszere ugyancsak vizsgálat alatt áll – pénzügyi szabályzatai, tervezetei és intézményei és ezekből eredő, önző üzleti politikája, az osztálykülönbségeivel – melyeknek alapját többnyire a vagyon képezi, azzal együtt, amit ez maga után von, az igazságtalanság és a néptömegek szenvedése – mindezek jelenleg oly szigorú ítélet alá helyeztetnek, mint a polgári intézmények. Ezt tanúsítja az ezüst ügy és az aranyalap vég nélküli vitája, a vége-hossza nélküli veszekedés a munkásság és tőkések között. Mint szél által korbácsolt tengeri hullámok, úgy zúg a számtalan,

egybehangzó, elégedetlen hang a jelen társadalmi rendszer ellen, különösen, ami a Bibliában létező, erkölcsi szabályokkal szembeni következetlenségét illeti, amelyről a kereszténység általában azt állítja, hogy elismerte és követi.

Valóban egy megjegyzendő tény, hogy a világ a kereszténység megítélésében az ítélet mércéjeként **Isten Igéjét** veszi alapul. A pogányok a Bibliát felemelve, merészen kijelentik: „Ti nem vagytok olyan jók, mint a Könyvetek!” Majd rámutatnak szent Krisztusára, mondván: „Ti nem követitek a példaképeket!” Továbbá, a pogányok és a kereszténység tömegei egyaránt az arany szabályt és a szeretet törvényét alkalmazva megméri a kereszténység tanításait, intézményeit, politikáját, és az általános gyakorlatát, és mindannyian igazolják a *dőzsölő terem* falán megjelent idegen kézírást: „Megmértettedél, és híjával találtattál!”

A világ tanúvallomása a jelenlegi társadalmi rendszer ellen, mindenfelé, minden országban hallatszik. Mindenki kudarcnak ítéli ezt, az ellenállás egyre növekszik, és a riadó szétterjed a világon „erősen megrázva” a létező intézmények iránti bizalmat és újra, meg újra megbénítva az ipart sztrájkok megpánikeltés által stb. Nincs oly nemzet a kereszténységben, amelyben ne lenne csökönyös módon és növekvő fenyegetéssel kifejezve a tiltakozás a társadalmi berendezkedés ellen.

Carlyle úr mondja: „A brit ipar, úgy tűnik, hamarosan egy hatalmas dögvész-szagú börtönné válik, mint egy fizikailag és erkölcsileg élve eltemetett lelkek, és testek fertelmes, élő golgotája. Harmincezer varrónő fürgeséggel halálra dolgozza magát. Hárommillió koldus kényszertétlenségben rothad, az említett varrónőket segítve meghalni. Ez csupán egy pár adat a reménytelenség szomorú helyzetéről.”

A **The Young Man** című lapból a következő cikket ragadtuk ki, melynek címe: – „Javul-e a világ helyzete?”

„Életerős emberek, akik becsületes munka után vágnak, el kell szenvedjék az éhség, meg a kitaszítottság gyötrelmét, és sok esetben, fájdalmaikra ráadásként, a családjaik szenvedését is. Másfelől a dúsgazdagság gyakran pazarlással és erköcstelenséggel társul, és ameddig a szegények lassanként éhen halnak, a gazdagok nagyrészt számba sem veszik testvéreik szükségleteit, és csak azért aggódnak, hogy Lázár ne legyen oly kényelmetlenül feltűnő. Fiatalok ezrei kényszerülnek arra, hogy heti hetven, vagy nyolcvan órát szolgáljanak különböző zsúfolt áruházakban, vagy raktárakban fizikai és szellemi pihenés nélkül. A Keleti külvárosban /*London szegénynegyedében*/ a nők egész nap ingeket varrnak, vagy gyufásdobozokat készítenek egy olyan bérért, mely egy ág kifizetésére sem elegendő – nem is beszélve egy külön szobáról és gyakran arra kényszerülnek, hogy a bűn és az éhezés között válasszanak. A nyugati, *gazdag* negyed főútvonalai az érzékiség és a bűn festett és rúzsozott sziréninek birtokában vannak, mindegyik, mint az ember gyarlóságának és bűnösségének állandó bírálata. Ami pedig a fiatalembereket illeti, ők ezrével kerülnek kártya miatt börtönbe, vagy korán sírba jutnak az ital miatt, ennek ellenére az elismert újságok hosszú beszámolói inkább a lóversenyekről szólnak; a keresztény (?) kormányok megtűrik, hogy minden utcasarkon kocsmák nyíljanak. A bűn könnyen elérhetővé vált, a szenvedélyek olcsók lettek, a becsapás uralja a kereskedelmet, a keserűség a politikát és a közöny a vallást.”

The Philadelphia Press a következőket közli:

„Vigyázat, veszély! – Kétségtelen, hogy New York két nagy osztályra oszlott meg: a nagyon gazdagok és a nagyon szegények osztályára. A középosztály – a jó hírű, szorgalmas, és tisztességes tevékenységre törekvő nép – fokozatosan eltűnik, felemelkedvén a világi gazdagság ranglétráján, vagy leereszkedve a szegénységbe és a nehézségbe. Nyilvánvalóvá vált, hogy ezen osztályok között létezik egy kifejezett gyűlölet,

mely a gonosz emberek szándékos szítása folytán gyorsan növekszik. Léteznek emberek, kik 10.000.000 \$ és 20.000.000 \$ vagyonnal rendelkeznek, akiről önök semmit sem tudnak. Ismerek egy hölgyet, aki egy pompás házban lakik, aki úgy él, mint ahogy egy miniszter, és aki nem kevesebb, mint 3.000.000 \$-t tett félre 5 év alatt, akinek jótéteményei halála előtt el fogja érni a 7.000.000 \$-t. A lakásán festmények, szobrok, gyémántok és drágakövek, kitűnő arany és ezüst tárgyak, és minden elképzelhető, költséges műalkotás található (...). Ő nem olyan gazdag, mint a szomszédjai (...)

(...)

(...)

New York néhány utcájának a nap bármely szakában előtáruló látványa: autók sokasága, drága ékszerek és ruházatok alatt roskadozó hölgyek, pénzzel zsúfolt kistáskákkal kezükben...
(...) Ők képviselik az újjgazdagokat, akikkel feltelt New York.

Ugyanazokon az utcákon, ugyanabban az időben (...)

(...)

nyomorultak is láthatók, akik madzaggal kötik fel magukra a rongyos nadrágot, elnyűtt cipőjükkel csoszognak, hosszú hajjal és szakállal, arcuk foltos, pirosuló kezükön a körmök már karmokhoz hasonlítanak. Mikor fognak ezek a karmok az újjgazdagokba kapaszkodni? Ne essenek tévedésbe, ez az érzés bennük már megszületett és erősödik, előbb-utóbb tettekre vetemednek.

Egy palota előtt a járdaszegélytől a bejárat ajtóig egy védőtető húzódott, mely alatt hölgyek kíséretükkel vonultak a kocsitól a nyitott ajtó felé, ahonnan fényzőn és zene hangja jött. A tömegben állva egy pillanatig az a gondolatom támadt,

hogy ha gyorsan nem tesznek valamit, elszabadulnak az indulatok, melyek a nagyon szegények részéről a nagyon gazdagok ellen, nem csak létező, hanem éppen szándékosan táplált előítéletekből fakadnak. Az asszonyok szavai borzalmat keltettek. Irigység, féltékenység, rosszindulat, vadság, kegyetlenség, minden egy helyen, csak egy vezér hiányzott.”

A világ szembeállítja az emberi rabszolgaság kizsákmányoló rendszerének borzasztó körülményeit, a munkanélküliek népes seregének és az alulfizetett munkások tömegének nyomorát a hatalmas gazdagsággal rendelkezők szertelen fényűzésével, ahogy ezt egy London-i folyóirat bizonyos ideje tette: –

„Egy milliomos szerény otthona. – New Yorkból értesültünk, hogy Cornelius Vanderbilt úr, ottani milliomos, és vasút-király éppen most avatott fel egy új palotát egy nagy bállal. Ez a szerény lakás, mely otthont nyújt 10 embernek hat hónapon keresztül és aztán a másik hat hónap alatt zárva van, az 57-es utca és az 5-ös sugárút sarkán áll, és 1.000.000 £-ba került a tulajdonosának. (...) A bálterem New York legnagyobb magánbálterme 75 láb /23 m/ hosszú és 50 láb /15 m/ széles (...) a mennyezete egy vagyonba került (...)

(...)

A mennyezetpárkány virágmotívumokkal díszített melyeknek belsejében villanyvilágítás van szerelve, középen egy hatalmas kristálycsillár lóg. A megnyitó bál éjszakájára a falakat, mennyezettől a padlóig 1.000 £ értékben virág borította, azt mondják, hogy a fogadás 5.000 £ költséget jelentett. A palota melletti kert méretéhez képest a világ legdrágább kertje, mert habár egy közönséges városi teleknek mérete, 70.000, £-be került, és egy 25.000 £ értékű házat bontottak le annak érdekében, hogy helyet adjon egy pár virágágyásnak.”

A San-Francisco-i **Industry** folyóirat a következő cikkében az ország két gazdag emberének tékozlására tesz megjegyzést:

„Wanamaker párizsi vacsorája és Vanderbilt Newport-i vacsorája együtt legalább 40.000 \$-ba került, de lehetséges, hogy jóval többbe, ezek az idők jelei közé sorolhatók. Ilyen dolgok egy változást vetítenek előre ebben az országban. Ez csak egy, legalább száz eset közül, ahol hasonlóképpen kérkednek a pénzükkkel; összehasonlítható egy lakomával a Róma bukása előtti *időszakból*, és a Franciaországi nagy fényűzéssel, amely mintegy száz évvel ezelőtt a forradalom előfutára volt. Az amerikaiak fényűzésre elköltött, külföldi kiadásait nagyjából a nemzeti jövedelem egyharmadára becsülik.”

A **National View** folyóiratban Ward Mc-Allister, a New York Társulat egykori vezetője, egy érdekes tudósítást nyújt:

„Egy jobb anyagi körülmények között élő család évi költségvetése átlag 146.945 \$. Tételekre bontva a következő: A városi ház bérlete 29.000 \$; a vidéki házá 14.000 \$; a vidéki ház fenntartása 6.000 \$; cselédek bére 8.000 \$; az asszonyok ruházata 10.000 \$; férfiak ruhakészlete 2.000 \$; a gyermekek ruházata és zsebpénze 4.500 \$; az iskoláztatás 3.600 \$. A bálók, táncok, opera-páholyok, vacsorák, színházak 20.000 \$; újságok, folyóiratok 100 \$; ékszerszámla 1.000 \$; írószerek, papíráruk, könyvek, esküvői és ünnepi ajándékok 2.200 \$; templomi pad 300 \$; klubtagság 400 \$. Orvosi számla 800 \$; fogászat 500 \$; nyári és őszi kiköltözés vidékre és vissza 250 \$; európai utazások 9.000 \$; és állandó költségek 17.000 \$.”

Chauncey M. Depew mondta:

„Az Egyesült Államok ötven emberének gazdagságuk révén meg van a hatalmuk arra, hogy 24 óra alatt, egyetértésre jutva megbénítsák a közszállítást és a kereskedelmet (...), ellenőrzésük alatt tartva a tőzsdét, és amikor csak óhajtják pánikot tudnak kelteni.”

A VILÁG VÁDIRATA AZ EGYHÁZI HATALMAK ELLEN

A egyháziasság /*vagy klerikalizmus*/ éppen annyira szigorú bírálóat alatt áll, mint a monarchia, és az arisztokrácia, mert úgy tekintik őket, mint akik érdekekben egyek. Ezeket az érzelmeket tükrözik a következő cikkek:

A **North American Review**-ban pár éve egy tömör cikk jelent meg, John E. Raymondtól, címe: „Egyháziasság bukása”. Leírva az egyházzal szembehelyezkedő erőket, akik végül is a megdöntését akarják végrehajtani, a következőket mondta: –

„A keresztény egyház egy nagy viszály közepén áll. A megszerveződése óta soha sem létezett ennyi ellene összefogó erő. Amit bizonyos teológusok előszeretettel ‘világ erejének’ neveznek, soha sem volt ennyire kifejezett, mint manapság. Az egyház ellenlábasait már nem a barbár fajok, a babonás filozófusok, meg a misztikus vallások papjai képezik, hanem a felvilágosult nemzetek művelt, tanult és bölcs egyénei. A fejlődése során végig ellenállt neki a ‘világ ereje’, amely az emberi elme nagy eredményeit és a legjobb eszméit képviseli.

Az egyház ellenségei nem csak a keretein kívül találhatók. Éppen a keblében, palástokban szolgáló, hatalmát hangoztató képviselői közül is sokan készenlétben állnak, hogy aláássák tekintélyét, és kétségbe vonják felsőbbségét. Sokan, akik eddig engedelmeskedtek előírásaiknak, kezdik megkérdőjelezni azokat. A kétely az első lépés az engedetlenség és az eltávolodás útján. A világ soha sem fogja megtudni, hogy az egyházban léteznek becsületes lelkek, akik magukban nyögnek és nyugtalanok; és akik mégis ‘lelkiismereti okokból’ *hallgatnak*, hogy ‘meg ne sértsék testvéreiket’. Ők nem a feddéstől félve maradnak csendben, hiszen már elmúltak azok az idők, amikor a szabad szólás miatt üldözést kellett szenvedni, és amikor az egyház csalhatatlanságában való nyílt kételkedés a hűtlenség vádját vonta maga után.”

Továbbá kifejezi, hogy nincs szükség új evangéliumra, hanem a régi evangéliumnak új értelmezésére: –

„Mindenfelé Krisztus szavainak egy hitelesebb és szorosabb értelmű magyarázatát követelik. Sokak számára a Hegyi beszéd az isteni bölcsélet kivonatát képezi. ‘Prédikáljátok!’ kiáltják mindenütt a hitújítók, ‘de ne csak prédikáljátok, hanem mutassátok példáját, hogy ezen előírások szerint éltek és hinni fogunk nektek! Kövessétek Krisztust és követni fogunk titeket!’

Épp erről van szó. Az egyház azt állítja, hogy Krisztus tanait tanítja, hogy evangéliumot hirdet. A világ erre azt válaszolja: ‘Elferdítettétek az igazságot!’ Halljátok ezt, a hitetlen világ tanítja a hívő egyházat a saját vallásának valódi elveire! Ez az idők egyik legmeglepőbb és legjellemzőbb jele; teljesen új. A világ kezdettől fogva megszokta, hogy avval vágjon vissza: ‘Orvos, gyógyítsd meg magad!’ – de csak manapság mer így szólni: ‘Orvos, hadd, hogy írjuk fel mi a gyógyszert!’

A szegények, a nélkülözők, az elnyomottak és a bánkódók, akiket arra tanítanak, hogy az eljövendő mennyei jutalmat várják, látva, hogy szent papok és kiváltságos hercegek bíborba és puha ruhákba öltözve pazarul étkezve, minden nap a molyt, a rozsdát, meg a tolvajokat semmibe véve kincseket halmoznak fel a földön, látva őket könnyű lelkiismerettel szolgálni Istennek és mammonnak, kételkedni kezdenek azok őszinteségében.

Már kezdik helybenhagyni, hogy a templomtornyok alatt nem lakozik a teljes igazság, hogy az egyház erőtlen, nem tudja megakadályozni a balszerencsét, nem tudja meggyógyítani a beteget, nem tud éhezőt táplálni és felöltöztetni a mezítelent, nem tud halottat támasztani, és nem tud lelket megtartani. Továbbá, kezdik szóvá tenni, hogy egy ilyen gyenge és világias egyház nem lehet isteni intézmény, és hamarosan elhagyják a templomokat. Így folytatják: ‘Az egyház csalhatatlanságát, előírásainak hatékonyságát, vagy hitvallásainak igazságát tagadni, nem jelenti a vallás hatékonyságának tagadását. Mi nem a keresztyénség ellen szólunk, hanem a keresztyénségnek

az egyház általi értelmezése ellen. Az isteni igazság iránti tisztelet összefér az egyháziasság mélységes megvetésével. Jézus iránt, a földön járt, legfensőségesebb személy iránt, akinek érintése élet volt és mosolya üdvösség, Iránta csak tiszteletet és szeretetet érezhetünk, de semmiképpen sem azon intézmény iránt, amely azt állítja, hogy Őt képviseli.’

Az egyház a bírálóit hitetleneknek minősíti; ő továbbhalad az útján, kincseket gyűjtve, templomokat és palotákat építve, egyesülve a királyokkal és szövetséget kötve a hatalmasokkal, míg az ellene forduló erők gyarapodnak számszerűleg és hatalomban. Ő elveszítette felsőbbtségét, eltűnt a tekintélye, ő már csak egy árnyék; és lehetetlen, hogy visszaszerezze fölényét, vagyis hogy visszatérjen trónjára. Az egyetemes uralkodásának álmai egy káprázat; jogara eltört mindörökre. Mi már egy átmeneti időszakban élünk. E kornak forradalmi mozgalma egyetemes és ellenállhatatlan. A trónok ingadozni kezdenek. Egy vulkán izzik a királyok palotái alatt, és amikor a trónok ledőlnek, akkor a szószékek is velük együtt leomlanak.

A múltban léteztek többé-kevésbé helyi jellegű, ideiglenes vallási ébredések. Várható még egy vallási ébredés, amely világméretű lesz, az Istenben való hitnek és az emberek iránti szeretetnek helyreállítása, amikor az egyetemes testvériség fényes álma megvalósul – viszont ez az egyház ellenére és nem általa fog létrejönni. Ez egy ellenhatás lesz az egyházas zsarnokságra, tiltakozás a pusztá formák és ceremóniák ellen.”

A **The Forum** 1890 októberében megjelent egyik cikkében, melynek címe: „Szociális gondok és az egyház” – Huntington püspök figyelemre méltó és jelentős tényekről szóló megjegyzéseit találhatjuk; ezekből idézünk:

„‘Amikor egy nagy és vegyes hallgatóság New York egyik nyilvános csarnokában Jézus Krisztus nevét éljenezte és az egyházét kifütyölte, nem rendezte el az ügyet, nem oldotta meg a kérdést, nem foglalt állást, nem magyarázta az Írást, de volt annyira jelentős, mint legalább a prédikációk fele’. Ő arra utal,

hogy ‘volt idő, amikor az emberek, ha nem is elragadtatott odaadással, de tiszteletteljes csendben hallgatták a «Krisztus és Egyház» szavakat. Továbbá megjegyzi, hogy: ‘csupán az utóbbi időben, amikor a munkás is gondolkodik, olvas, érvel és megfontol, egy primitív és nagyon vegyes tömeg, inkább durván, mint tiszteletlenül elkülöníti a kettőt, tisztelve az egyiket és lefitymálva a másikat.’”

A következő *idézet* a nép ítéletének egy másik, sajtóban megjelent, fontos kifejeződése:

„A **Catholic Review** és egyéb lapok is kitartanak amellett, hogy kellene ‘a börtönökben vallásos nevelést’ tartani. Ez helyes. Mi tovább megyünk ennél. Szükséges lenne a vallásos nevelés a börtönök mellett máshol is, például az otthonokban és vasárnapi iskolákban. Igen, mi nem akarunk túlzásba esni a liberalizmusban, mi pártoljuk a templomokban történő vallásos oktatást. Nem lesz túl sok a jóból, ha mérsékelten adagolják.”

„Egy fogház lelkésze szerint 20 évvel ezelőtt a foglyok csupán 5%-a járt előzőleg vasárnapi iskolába, de ez az arány mostanra 75%-ra emelkedett. Egy alkoholistákkal foglalkozó intézetben az arány a 80%-ot eléri és egy másik, ahol romlott nők vannak, ott mindegyik járt valaha vasárnapi iskolába. A sajtó megjegyzi e tényekkel kapcsolatban, hogy valamikor a vasárnapi iskolát az ‘egyház óvodájának’ nevezték. Ez egy ijesztő gúnyirattá kezd válni. Mi a teendő?”

Chicagói világiállítás vasárnapi nyitvatartásával kapcsolatos vitákból a következőket válogattuk:

„Maradt némi vigasz: Ha bekövetkezik a legrosszabb, és a vásárok is, mint a színházak meg a kocsmák, vasárnap nyitva tartanak Chicagóban, vigasztaló gondolat, hogy egyetlen amerikai polgárt sem kényszerítnek elmenni. Senki sincs rosszabb helyzetben, e tekintetben, mint az apostolok és a korai keresztyének. Ők nem támaszkodhattak rendőrökre, vagy római légióra abból a célból, hogy véleményeiket terjesszék és

hogy embertársaikat arra kényszerítsék, hogy buzgóbbak legyenek, mint amennyire akarnák. Mégis a korai keresztyének voltak azok, akik mindenféle állami támogatás nélkül, ráadásul üldözötten és szenvedve, valóban meghódították a világot.”

Ezen idők általános zűrzavarában az egyházakból éppen úgy, mint a világból sokan nagyon bizonytalanok és zavartak a nagy felfordulás miatt. Ezek az érzések egy bizonyos ideje világosan kifejeződnek, például a **New York Sun** -ban következőképpen:

„‘Merre tartunk?!’ Ez egy súlyos vallási jelentőséget öltő kérdéssé kezd válni. Székekben ülő teológiai tanárok olyan elméleteket tanítanak, amelyek eléggé el vannak távolítva az eredeti tanoktól ahhoz, hogy az egykori jótevők sírjukban forgolódjanak. A lelkészek felszentelésükkor fogadalmat írnak alá, amiről valószínűleg tudják, hogy az őket felszentelő sem hisz. A szabályok sok esetben csak amolyan bóják, amelyek megmutatják, hogy az egyház hajója mennyire eltávolodott a kijelölt úttól. Most a ‘Menj, ahogy óhajtod!’ –, vagy ‘Mindenki önmagának! és más hasonlók korszakát éljük. Senki sem tudja, hogy hogyan fog ez az egész végződni és úgy tűnik, hogy azok törődnek a legkevesbé ezzel, akik a leginkább érdekeltek.”

Nem csak az egyház magatartását és befolyását bírálják keményen, hanem a fő tanait is. Figyeljük meg például azt, hogy a gondolkodásra ébredt tömeg is megveti az emberi fajunk nagytöbbségét örök gyötrelemmel fenyegető, Istent káromló tant, amely által az embereket félelmen keresztül ellenőrzésük alatt tartották. A papság sürgősnek látja erőltetni e tárgyat, hogy ellensúlyozza a liberalizmus növekedését.

Dr. Henson tiszteletes Chicagóban nem rég megszellőztette e tárgyról szóló nézeteit. A riporterek más egyházi vezetőket is megkérdeztek, azoknak ehhez a témához kapcsolódó nyegle, szívtelen és tréfálkozó viszonyulásuk valóban méltó a római üldözések szelleméhez; pedig e téma, amiről ők nyilván semmit sem tudnak, viszont amiben állításuk szerint hisznek, embertársaik millióinak örök érdekeiről szólnak.

Dr. Henson a következőket mondta: – „Az Új Verzió hádes-e a pokolnak csak egy palástolása; a halál, az halál még akkor is, ha alvásnak nevezzük; a pokol, pokol marad akkor is, ha hádesnek nevezzük; a pokol egy valóság és pokolian rettenetes. A pokolban rendelkezhetünk testtel. A testünk feltámadása teret feltételez, és fizikai gyötrelmet von maga után. De a testi gyötrelmem nem a legrosszabb. A lelki fájdalom, a lelkiismeretfurdalás, az előérzet, amitől a lélek úgy vonaglik, mint egy féreg a parázson, ez a szenvedés legrosszabb módja, és ezt kell elszenvedjék a bűnösök. Szomjúság víz nélkül, mely olthatná; éhség eledel nélkül, mely csillapíthatná; egy szívbe döfött és folyton megforgatott kés – vég nélküli borzalom. Ez az a pokol, amivel találkozunk kell. A halál egy menedék az élet taposómalmából, de a pokoltól nincs menekvés.”

Miféle benyomást tett ennek a „doktornak” prédikációja? El lehet bírálni a következő interjúkból, amelyeket a riporterek másnap készítettek a lelkészekkel:

„Mít gondolnak a poklóról, mindannyiunkat be fognak mártani egy olvasztott szurok tóba, ha nem javulunk meg? – kérdezte egy riporter prof. Swinget, egy neves chicagói prédikátort. Erre prof. Swing egy éktelen, erős hahotába tört ki (...) ‘Elsősorban – mondta ő – feltételezem, hogy érti ön, hogy tulajdonképpen a pokol és az eljövendő ítélet kérdéséről mi nagyon keveset tudunk. Már most, én úgy hozom összhangba a Bibliában lévő kérdéseket, hogy szellemivé teszem őket. Az én gondolatom az, hogy a bűnöktől függően a büntetés különböző fokú lesz; viszont ahogy a túlvilág szellemi lesz, úgy a fizetség és a büntetések is szellemiek kell legyenek.’

M. B. Van Ausdale tiszteletes kacagott, amikor dr. Henson prédikációjának beszámolóját olvasta, mondván: ‘Nos, neki igaza kell legyen. Egy ideje ismerem dr. Hensont és behunyttal szemmel is szavazatomat adnám rá. Mindnyájan elfogadjuk, hogy létezik pokol, egy fizetségi hely, mely magába foglalja mindazokat a tulajdonságokat, amit dr. Henson tulajdonít neki.’

Dr. Ray (...) ugyanazon véleményt osztja, mint dr. Henson.

A kongregacionalista lelkészek, akik biztosan őrzött, zárt ajtók mögött gyűltek össze a Grand Pacificnál, beengedték az **Evening News** egyik riporterét, aki az ülés végén feltett egy kérdést: – ‘Olvasták önök, vagy hallották dr. P. S. Henson tegnap este előadott, pokolról szóló prédikációját?’

Dr. H. D. Porter, Kínából: ‘Én nem ismerem dr. Hensont, de én azt hiszem, hogy az iránta való érzelmek többé-kevésbé jogosak. Kína szerte én nem prédikálhatok kénkőről és valódi testi gyötrelmről, és azt sem mondhatom, hogy a pokol egy olyan hely lesz, ahol a természetes jellegű szenvedések helyet adnak az erős szellemi szenvedésnek, és csak az ész gyötrelmének. Én a köztes nézetet vallom, mely szerint a pokol egy olyan fizetségi hely, ahol összekapcsolódnak a testi és szellemi szenvedések, és amely magába foglalja a modern lelkészek által általában elfogadott elveket.’

Spencer Bonell, clevelandi tiszteletes egyetért dr. Henson-el minden részletben: ‘Oly idő közeleg – mondta ő – amikor a pokolról egy egyetemes gondolat kerül felszínre, mindaddig, amíg egyensúlyba állítja az elméket.’ (...)

W. H. Holmes tiszteletes így írt: ‘Dr. Henson egy kitűnő prédikátor, aki jól érti a saját álláspontját, és képes is arra, hogy világosan és célravezetően kifejtse azt. E kivonat mutatja, hogy ő szokás szerint a népnek egy nagyon érdekes prédikációt nyújt. Nézeteit általában jól fogadják. A hús-testről én nem tudok –’

‘Ön nem tud?’

‘Nem. Az ember meghalhat, és biztosan megtudja.’

A baptista lelkészek azt gondolják, hogy dr. Henson ortodox prédikációja a pokolról helyes volt, és akik a másnap reggeli összejövetelen beszélgettek erről, melegen dicsérték. Az **Evening News** egy tudósítója megmutatta a cikket egy tucat lelkésznek, és amíg sokan közülük egyetértettek vele, csak négy volt hajlandó beszélgetni róla. C. T. Everett tiszteletes, a **Sunday-School Herald** szerkesztője mondta, hogy dr. Henson

által kifejtett nézeteket általában vallják a baptista lelkészek. ‘Mi tanítjuk az eljövendő örök bűnhődést, e világ bűneiért, – mondotta ő – de mint egy valóságos kénköves és tüzes pokol, ez egy olyasmi, amiről nem beszélnek teljes terjedelemben. Mi hiszünk a bűnhődésben és tudjuk, hogy szigorú az, viszont nagytöbbségünk felméri, hogy lehetetlen tudni, hogy milyen módon kapjuk. Ahogy dr. Henson mondta, csak kegyetlen emberek gondolhatják, hogy a pokol kizárólag csak testi bűnhődést jelent, az elme szenvedése rosszabb és ezek a szegény bűnösök szenvedni fognak.’ Dr. Perrin hangsúlyosan mondta, hogy majdnem felesleges tagadni azt, hogy amit dr. Henson eléggé helyesen prédikált, fellelhetjük a Bibliában.

Rev. Ambrose, egy régimódi lelkész, meg volt elégedve evvel a prédikációval; dr. Henson minden szavát hiszi, amit a szegény bűnösök jövőendő kínjairól mondott. ‘A pokolban a legtöbb baptista prédikátor hisz, mondta, és prédikálják is azt.’

Mr. Wolfender tiszteletes azt mondta, hogy ő nem látta a prédikációról szóló tudósítást, de ha szó volt benne a pokolról és a jövőendő bűnhődésről, ő egyetért a doktorral és pártfogolja ezt, és azt gondolja, hogy a legtöbb baptista lelkész hasonló nézetet vall, habár léteznek egy páran, akik nem hisznek egy szigorúan ortodox értelemben vett pokolban.

Mindebből arra a következtetésre jutott a riporter, hogy ebben a kérdésben a baptista lelkészek egyáltalán nem kell elmaradottak legyenek, ahhoz hogy támogassák a dr. Henson igazi, régimódi, ortodox poklával kapcsolatos érveket.”

A klérus úgy fejt ki nézetét, mintha az embertársaik örök gyötrelme egy jelentéktelen dolog lenne, amiről nyeglén, viccelődve és nevetve lehet beszélni, és igazságként nyilvánítja ki egy parányi bizonyíték, vagy a bibliakutatás legcsekélyebb jele nélkül*. A világ észleli ezt a fennhéjázást és levonja a saját következtetését erről a tárgyról.

*

Lásd a „Mit mond a Biblia a pokolról” – című füzetet.

A **Globe Democrat** mondja: – „Jó hírek jönnek New Yorkból: az American Tract Society elhatározta, hogy bevonja a forgalomból azt a táplálékot, amelyet az utóbbi ötven évben kínált és mindenestől felülvizsgálja annak valóságtartalmát. Az tény, hogy a világ túlnőtt a forró és borsos táplálékon, mely még megfelelt a múlt nemzedéknek, és meghaladja annak a nagyon kevés, komoly úriembernek erejét, hogy válaszoljanak erre. Az egyházak is a többiekkel együtt mendegélnek, türelmet, humanizmust, megbocsátást, jótékonytságot és könyörületességet prédikálva. Lehet, hogy minden téves és ezek a sötét, szomorú jóslatok a jövődőről, számunkra legmegfelelőbbek, hogy továbbra is higgyük és olvassuk, de a nép már nem teszi, és nem is akarja.”

Egy másik folyóirat kijelenti:

„Dr. Rossiter W. Raymond megtagadva, hogy további anyagi juttatást küldjön az Amerikai Külmiszió Igazgatóságára, eléggé nyomatékosan megjegyezte: ‘Belefáradtam abba, hogy némán támogassam az Igazgatóságnál a misszionáriusok fenntartását, akik kivétel nélkül a pogányok kárhozatában hisznek és abban a gyalázatos eretnokségben, miszerint Isten nem szereti a pogányokat; elfáradtam ebben a nyomorult szemfényvesztésben és többet egy centet sem akarok adni a kárhozat hírének terjesztésére. Nem akarom, hogy ez a tan az én pénzem által is terjedjen. Hogy Isten szeretet, az egy jó hír, viszont amit lejáratnak ezek az emberek, akik a pogányok fölött egy Dzsagannátha kocsit*⁷ vontatnak, és azt akarják, hogy mi etessük a barmokat, amelyek azt húzzák. Az én keresztyén kötelességem az, hogy ne járuljak hozzá semmi olyan tanításhoz, amely azt mondja a pogányoknak, hogy őseik a pokolra jutottak.’”

Látjuk tehát, hogy a dolgok jelenlegi rendje inog a közvélemény mérlegén. Bukásuk kijelölt ideje eljött, az egész föld nagy Bírója felemelte az emberi értelem mérlegét rámutatva az igazság, és az igazságszolgáltatás fontosságára, a növekvő

ismeret világosságát gyújtva, és meghívja a világot, hogy vizsgálja meg és igazolja a helyességét azon döntésének, hogy pusztulásra ítéli a kereszténység hamis állításainak üres porhintését. A világ fokozatosan, de gyorsan alkalmazza a vizsgálatot, és végül mindannyian hasonló döntésre jutnak; és mint egy nagy malomkő, Babilon, a zűrzavar nagy városa, az ő polgári és egyházi hatalmával, amellyel dicsekszik, az ő minden színlelt méltóságával, gazdagságával, címeivel, befolyásával, kitüntetéseivel és az ő teljes hiú dicsőségével a tengerbe lesz vetve (a kormányozhatatlan emberek nyugtalan tengerébe), hogy többé fel ne emelkedjen. – Jel. 18: 21; Jer. 51: 61-64.

Babilon elpusztítása a „pogányok idejének” végén lesz teljesen befejezve – azaz 1915-ben. Az események gyorsan haladnak egy ilyen válság, és végzet felé. Habár a próba még nem teljes, de máris sokan olvashatják a bukásáról szóló feliratot: „Mégmértettél a mérlegen, és híjával találtattál”; és nemsokára megvalósul a Babilon, kereszténység, félelmetes bukása. Az őt sokáig fenntartó, régi babona hamar el lesz távolítva. A régi hitvallásokat és a polgári jogszabályokat, amelyeket eddig tiszteltek és határozottan támogattak, most merészen megkérdőjelezzik kimutatva ellentmondásosságukat és kigúnyolva kézzelfogható hibáikat. Az emberek gondolkodása mégsem a bibliai igazság vagy az egészséges logika felé irányul, hanem inkább a hitetlenség felé. Hitetlenség burjánzik a névleges egyházakon belül és kívül. A Krisztus állítólagos egyházában Isten Igéje már nem a hit mértékadója és az élet útmutatója. Emberi filozófiák és elméletek foglalták el a helyét, és ráadásul pogány hóbortok is kezdenek virágozni ott, ahol előzőleg ki voltak szorítva.

A nagy névleges egyházból csak egy néhányan eléggé éberek és józanok ahhoz, hogy felismerjék annak siralmas állapotát, kivéve létszámát, és anyagi erejét, mely jelentős. Az embereket, úgy a padokban, mint a szószékeken, túlságosan megmérgezte és elkábította az oly gátlástalanul magukba

szívott világias szellem ahhoz, hogy észrevegyék a szellemi hanyatlást. De létszámban és anyagi téren is élesen érzékelte csökkenő helyzetét; mert intézményeinek fenntartására összekapcsolódott a jelen élet érdekeivel, kilátásaival és kedvteléseivel; és ezek biztosítása érdekében szükségét érezte, azt a látszatot fenntartani, hogy betölti vélt isteni küldetését – a világ megtérítését. Ezen igyekezetében elért sikerének mértékét egy következő fejezetben írjuk le.

Míg látjuk Babilont, amint az egész világ jelenlétében vád alá van helyezve, hogy a maga érdekében szóljon, amit ennek a fejezetnek elején idézett zsoltáros nagy erővel jövendölt meg, ismét emlékezzünk meg róla! Habár Isten hallgatott évszázadokon keresztül, amikor az Ő nevében elkövetett gonoszságok diadalmaskodtak, és az Ő igazi szentjei sokféle üldözést szenvedtek, Ő nem feledkezett meg ezekről; és most eljött az idő, amiről a próféta által beszél, mondván: **„Megfeddlek téged és elédbe sorozom azokat.”** /50. Zsolt.: 21/ Mindenki, aki fel akar ébredni, és az igazság pártjára akar állni ebben a nagyjelentőségű időben, jegyezze meg jól ezeket, és lássa meg, milyen tökéletesen talál a prófécia annak beteljesedésével.

* * * * *